

Облік і оподаткування

УДК: 657.6:004.7

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15236669>

**Визначення суттєвості в аудиті фінансової звітності в умовах цифровізації
облікових процесів**

Ірина Никифорак,

кандидат економічних наук, доцент, кафедра обліку, аналізу і аудиту,
економічний факультет, Чернівецький національний університет імені Юрія
Федьковича, м. Чернівці, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-4951-8073>

Прийнято: 29.04.2025 | Опубліковано: 17.04.2025

Анотація. У сучасних умовах цифровізації та зростання фінансових ризиків особливого значення набуває дослідження ролі незалежного аудиту у виявленні суттєвих помилок та запобіганні шахрайству у фінансовій звітності. **Метою дослідження** є всебічне вивчення питань незалежного аудиту фінансової звітності, зосереджене на визначенні суттєвості помилок, ролі аудитора у виявленні шахрайства та підвищенні довіри до фінансової інформації. У межах дослідження проаналізовано теоретико-методологічні підходи до оцінювання суттєвості, охарактеризовано інструментарій незалежного аудитора, а також досліджено концепцію трикутника шахрайства як дієвий аналітичний інструмент у контексті запобігання фінансовим порушенням. **Методологічну базу** становлять елементи ризико-орієнтованого підходу, логічного аналізу, дедукції та критичного узагальнення, що дало змогу систематизувати чинники, які впливають на об'єктивність аудиторських процедур. У статті висвітлено значення професійної етики та незалежності аудитора як базових передумов ефективного виявлення суттєвих відхилень у звітності, акцентовано увагу на

впровадженні технологічних інструментів аудиту, зокрема програмного забезпечення для аналітики фінансових даних та оцінювання систем внутрішнього контролю. Виявлено взаємозв'язок між якісною аудиторською перевіркою, ефективністю системи корпоративного управління та рівнем фінансової прозорості. Особлива увага приділена практичному аспекту застосування кількісних і якісних критеріїв суттєвості, аналізу ризиків шахрайства та методам документального забезпечення обґрунтованості аудиторського висновку. У межах дослідження розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення підходів до виявлення суттєвих помилок, підвищення якості аудиту шляхом посилення системи внутрішнього контролю, а також розширення аналітичних процедур в умовах цифровізації звітності. **Результати** мають значний теоретичний і прикладний потенціал для удосконалення аудиторської практики, формування професійних стандартів та розвитку антикорупційних механізмів у сфері фінансового контролю. **Результати дослідження** можуть бути використані для підвищення ефективності незалежного аудиту як інструмента довіри в умовах глобалізації та цифрової трансформації економічного середовища.

Ключові слова: незалежний аудит, суттєвість помилок, фінансова звітність, трикутник шахрайства, аудиторський ризик, внутрішній контроль, професійна етика, аналітичні процедури, цифровізація аудиту, запобігання шахрайству.

Determination of Materiality in Financial Statement Audit in the Context of Digitalization of Accounting Processes

Iryna Nykyforak,

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Accounting, Analysis and
Audit, Faculty of Economics, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
Chernivtsi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-4951-8073>

Abstract. In the modern context of digitalization and increasing financial risks, the study of the role of independent audit in detecting material misstatements and preventing fraud in financial reporting is of particular importance. **The aim of the study** is a comprehensive examination of issues related to the independent audit of financial statements, focusing on the determination of materiality of errors, the auditor's role in detecting fraud, and enhancing trust in financial information. The research analyzes theoretical and methodological approaches to assessing materiality, characterizes the tools used by independent auditors, and explores the concept of the fraud triangle as an effective analytical instrument in the context of preventing financial violations. **The methodological foundation** includes elements of the risk-based approach, logical analysis, deduction, and critical generalization, which enabled the systematization of factors influencing the objectivity of audit procedures. The article highlights the significance of professional ethics and auditor independence as fundamental prerequisites for effective identification of material misstatements in financial reports, and emphasizes the implementation of technological tools in audit practice, particularly software for financial data analytics and evaluation of internal control systems. A relationship is established between high-quality auditing, the effectiveness of corporate governance systems, and the level of financial transparency. Particular attention is paid to the practical application of quantitative and qualitative criteria for materiality, fraud risk analysis, and methods of documentary justification for the auditor's opinion. **The study develops** practical recommendations for improving approaches to identifying material misstatements, enhancing audit quality by strengthening internal control systems, and expanding analytical procedures under the conditions of financial reporting digitalization. **The results** have significant theoretical and practical potential for improving auditing practices, developing professional standards, and advancing anti-corruption mechanisms in the field of financial oversight. The findings of the study can be used to increase the effectiveness of independent audit as an instrument of trust in the context of globalization and the digital transformation of the economic environment.

Keywords: independent audit, material misstatements, financial reporting, fraud triangle, audit risk, internal control, professional ethics, analytical procedures, audit digitalization, fraud prevention.

Постановка проблеми. Цифровізація значно змінює методи ведення бухгалтерського обліку та аудиту, створюючи нові виклики для забезпечення достовірності фінансової звітності. Впровадження автоматизації, штучного інтелекту та інших технологій змінює підходи до визначення суттєвості в аудиті, що потребує оновлення існуючих методик. Цифрові платформи та великі дані дають нові можливості для аналізу, але водночас підвищують ризики, пов'язані з алгоритмічними помилками та кіберзагрозами.

Дослідження важливе як для розвитку теорії, так і для вдосконалення практики аудиту. Наукове обґрунтування нових методів дозволить адаптувати традиційні підходи до сучасних умов, а практичні рекомендації допоможуть знизити ризики маніпуляцій та підвищити довіру до фінансових звітів. Встановлення нових підходів до суттєвості в умовах цифровізації сприятиме покращенню процесів фінансового контролю та регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кононенко Л. В., Оришака О. В., Селіщева Є. В. розглядають формування цифрової компетентності як ключову складову трансформації вищої освіти в умовах глобалізаційних змін, підкреслюючи важливість цифрових навичок для ефективної професійної діяльності [1]. Артене А. Е. та Доміл А. акцентують увагу на ролі бухгалтерського обліку й аудиту в умовах цифровізації, висвітлюючи трансформаційні процеси у фінансовій звітності під впливом цифрових технологій [2]. Карнаушенко А., Танклевська Н., Повод Т., Кононенко Л. та Савченко В. аналізують впровадження блокчейн-технологій, наголошуючи на актуальності цифрових рішень як вимог сучасної економіки [3]. Співак С., Дідик І., Скурський Т. та Житко О. висвітлюють значення комп'ютерних програм для аналізу фінансово-економічного стану підприємств, зазначаючи їхню роль у

підвищенні аналітичної ефективності [5]. Вербицька В. І. і Тонконог К. Г. розглядають сутність і необхідність внутрішнього аудиту, обґрунтовуючи його значення в системі управління підприємством [6]. Гайдучок Т. С. і Цегельник Н. І. аналізують виклики та перспективи розвитку аудиторської діяльності в контексті євроінтеграції, підкреслюючи необхідність модернізації процедур контролю [7]. Малюга Н. М. і Цегельник Н. І. звертаються до методології управлінського обліку, розкриваючи його стратегічну значущість та функціональні принципи [8]. Мисак Л. В. детально описує об'єкти і суб'єкти внутрішнього аудиту, виокремлюючи його ключову роль у забезпеченні ефективного внутрішнього контролю [9]. Мичак Н. О. досліджує розвиток аудиту в умовах цифрової трансформації економіки, наголошуючи на необхідності цифрових інструментів для забезпечення прозорості [10]. Проскуріна Н. М., Плутницька К. М. та Квашина Д. І. висвітлюють вплив цифровізації на еволюцію професійного аудиту, акцентуючи на зміні підходів і вимог до аудиторів [11]. Сірівля Є. О. розглядає цифровізацію аудиторської діяльності як актуальний виклик, що вимагає адаптації інструментарію та процедур [12]. Янковська К. аналізує трансформацію аудиторських процесів під впливом цифрових технологій, зосереджуючи увагу на підвищенні точності та ефективності перевірок [13].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значну кількість досліджень у сфері аудиту фінансової звітності та облікової політики, питання, що стосуються її адаптації до змін у законодавстві та цифровізації облікових процесів, залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, питання інтеграції новітніх технологій, таких як автоматизація обліку та використання великих даних в облікових системах підприємств потребують додаткового аналізу. Відсутність єдиних методичних підходів до використання цифрових технологій у фінансовому обліку ускладнює забезпечення ефективного аудиту.

Причини, чому ці питання залишаються не вирішеними, включають відсутність чітких стандартів та недостатнє впровадження цифрових інструментів у облікові процеси. Однак вирішення цих проблем є важливим для удосконалення облікової політики, підвищення ефективності використання майна власників та покращення прозорості діяльності підприємств.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є всебічне вивчення питань незалежного аудиту фінансової звітності, зосереджене на визначенні суттєвості помилок, ролі аудитора у виявленні шахрайства та підвищенні довіри до фінансової інформації. У межах дослідження необхідно проаналізувати теоретико-методологічні підходи до оцінювання суттєвості, охарактеризувати інструментарій незалежного аудитора, а також провести дослідження концепції трикутника шахрайства як дієвий аналітичний інструмент у контексті запобігання фінансовим порушенням.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття суттєвості є основоположним у методиці бухгалтерського обліку, формуванні та аудиті фінансової звітності. Суттєвість є критерієм відсікання для інформації, що стає важливою для відображення в системі обліку та аудиті фінансової звітності.

Важливу роль у забезпеченні формування бухгалтерської інформації для ефективного управління майном підприємства, правомірності та прозорості облікових процесів відіграє облікова політика підприємства. У контексті цифрових трансформацій її значення лише зростає, адже вона регламентує підходи до ведення обліку, методів оцінювання активів і зобов'язань, а також відображення господарських операцій у звітності. Підприємства зобов'язані керуватися загальними принципами бухгалтерського обліку, які враховують специфіку їхнього господарювання. Правове регулювання базується на національному законодавстві, положеннях податкового кодексу, положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку та інших нормативно-методичних актах. Ці документи створюють уніфіковану рамку, в якій кожне підприємство адаптує облікову політику до власних потреб.

У межах установлених норм кожне підприємство визначає конкретні положення облікової політики, що охоплюють вибір форм документації, порядок обліку активів, зобов'язань, власного капіталу та формування фінансових результатів. Це не лише дозволяє формувати фінансову звітність згідно із вимогами, а й формує підґрунтя для фінансового планування, контролю та аудиту. Облікова політика також є ключовим інструментом забезпечення підзвітності в управлінні майном, адже на її основі надається аналітична оцінка ефективності його використання [1, с. 170].

Сучасна облікова політика повинна відповідати умовам цифровізації, що вимагає врахування питань електронного документообігу, автоматизації звітності, захисту даних, а також інтеграції цифрових платформ. Ці зміни потребують підготовки персоналу, оновлення внутрішніх процедур і перегляду облікових підходів. Усе це має відображатися в обліковій політиці, яка повинна бути гнучкою до впровадження нових рішень. Правильно сформована облікова політика забезпечує достовірність даних і підвищує прозорість фінансових операцій, що є важливим критерієм у прийнятті управлінських рішень на різних рівнях [2, с. 146].

Завдяки чіткій структурі та юридичній визначеності облікова політика виконує функцію інструменту фінансового регулювання, який дозволяє уникати дублювання операцій, помилок у звітності й нецільового використання майна. Вона сприяє впорядкованості облікової інформації, що є основою для контролю, аналізу і прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах облікова політика стає не лише внутрішнім складником системи бухгалтерського обліку, а й активним елементом фінансової політики, оскільки від її якості залежить ефективність використання ресурсів підприємства.

Таблиця 1

Основні нормативні документи, що регулюють облікову політику підприємства

Нормативний документ	Стислий зміст регулювання
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає принципи ведення обліку й обов'язки суб'єктів обліку
Податковий кодекс України	Регламентує нарахування та сплати податків та платежів
Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку	Установлюють єдині вимоги до обліку і звітності
Накази Міністерства фінансів України	Визначають план рахунків, форми фінансової звітності, інструкції, методичні рекомендації

Джерело: [3, с. 127]

Серед ключових технологічних рішень, що впливають на облік, можна виокремити електронний документообіг, хмарні сервіси, системи управління базами даних, інструменти штучного інтелекту, а також блокчейн. Усі вони дозволяють оптимізувати процедури верифікації, зменшити обсяг рутинної роботи, вдосконалити контрольні функції та забезпечити кращу захищеність даних. Особливу увагу слід приділити цифровим платформам державного рівня, які забезпечують фінансовий облік та формування фінансової звітності для Міністерства фінансів, Державної податкової служби та інших контролюючих органів. Їхнє впровадження ускладнене необхідністю стандартизації процесів, навчання персоналу та адаптації правового поля до нових умов функціонування цифрової економіки [4, с. 197].

Застосування автоматизованих систем змінює функціональну модель роботи бухгалтера, який поступово переходить від виконавських функцій до аналітичних і стратегічних. Це вимагає нових компетентностей, знань із цифрової безпеки, інформаційних технологій, управління інформаційними потоками. Одночасно підвищуються вимоги до системного адміністрування, супроводу інформаційних продуктів та відповідального зберігання електронної

інформації. У цьому контексті підприємства зіштовхуються з низкою викликів — від технічної застарілості обладнання до відсутності уніфікованих рішень[5, с. 703].

Позитивні результати цифровізації обліку проявляються у зростанні якості даних, оперативності прийняття рішень, спрощенні процедур внутрішнього контролю та аудиту. Разом з тим, необхідно враховувати ризики, пов'язані з цифровою нерівністю, кібератаками, втратами інформації через збої систем, а також зростанням витрат на підтримку інфраструктури. Тому важливо забезпечити інтегроване впровадження технологій, засноване на чіткій обліковій політиці, що враховує не лише технічні, а й організаційні, правові та методологічні аспекти [6, с. 57].

Суттєвість помилок — це концепція, яка означає, що помилка або відхилення у фінансових даних може вплинути на рішення, що приймаються користувачами цієї інформації. Визначення суттєвості помилок є необхідним для того, щоб аудитор зміг визначити, чи є помилка достатньо великою, аби вимагати коригування або розкриття в аудиторському висновку. Це також дозволяє аудитором оцінити, як помилки або недоліки у фінансовій звітності можуть вплинути на відображення фінансового стану підприємства [7, с. 69].

Процес визначення суттєвості помилок у фінансових звітах включає кілька ключових етапів. Першим етапом є оцінка масштабу і значення помилки або порушення, яке може бути виявлено під час аудиту. Цей процес часто включає порівняння виявленої помилки з попередньо визначеними критеріями суттєвості, які можуть включати розмір певних статей звітності, доходів, витрат або активів. Таке порівняння дозволяє аудитору оцінити, чи має помилка потенціал вплинути на загальну достовірність фінансової звітності [8, с. 2].

Другим важливим аспектом є оцінка можливих наслідків для користувачів фінансової звітності. У цьому контексті суттєвість не обмежується лише розміром помилки, а також включає вплив на фінансові рішення, які можуть бути прийняті на основі цих звітів. Наприклад, помилка в обліку доходів може мати

великий вплив на оцінку рентабельності компанії, що, у свою чергу, може вплинути на рішення інвесторів щодо купівлі чи продажу акцій підприємства. Аудитор повинен оцінити, чи є помилка достатньо великою або важливою, щоб вона могла змінити рішення користувачів фінансових звітів. Крім того, важливо враховувати контекст і умови, в яких здійснюється аудит. Наприклад, у разі перевірки великої міжнародної корпорації з мільярдними оборотами, певні помилки можуть бути виправдані як не суттєві, якщо вони становлять малий відсоток від загального фінансового результату. Однак для малих підприємств, де розміри фінансових результатів значно менші, ті самі помилки можуть мати значний вплив на фінансові звіти і стати суттєвими.

Таблиця 2

Визначення суттєвості помилок у фінансовій звітності в рамках
незалежного аудиту

Ключовий аспект	Опис	Важливість для аудиту
Поняття суттєвості помилок	Суттєвість визначає, чи має помилка або порушення вплив на фінансові рішення користувачів звітності.	Зрозуміле визначення суттєвості є необхідним для оцінки ризику та прийняття рішення про коригування.
Методи визначення суттєвості	Визначення на основі відсотка від загальних показників (активи, доходи, витрати тощо).	Забезпечує об'єктивність в оцінці помилок на основі фінансових показників.
Контекст і специфіка	Врахування масштабів організації та специфіки її діяльності при визначенні суттєвості.	У великих компаніях помилки можуть бути менш суттєвими, ніж у малих організаціях.
Внутрішній контроль	Оцінка ефективності системи внутрішнього контролю на підприємстві.	Слабкий внутрішній контроль може збільшити ймовірність виникнення суттєвих помилок.
Регуляторні вимоги	Врахування місцевих нормативних стандартів та	Впливає на методи та критерії, які використовуються при оцінці суттєвості в різних юрисдикціях.

	міжнародних стандартів аудиту (ISA).	
Наслідки помилок для користувачів	Оцінка впливу помилки на прийняття рішень інвесторами, кредиторами, іншими користувачами звітності.	Помилка, яка змінює рішення користувачів звітності, є суттєвою, навіть якщо її розмір незначний.
Оцінка сукупних помилок	Визначення суттєвості помилок в контексті їх сукупного впливу на фінансові результати організації.	Комплексна оцінка помилок дозволяє виявити їх загальний вплив на фінансову звітність.
Критерії суттєвості	Використання конкретних відсоткових значень (наприклад, 5% від чистого доходу або активів).	Встановлює порогові значення для оцінки, чи є помилка достатньо великою для коригування.

Джерело: [9, с. 266]

Під час оцінки суттєвості також важливо враховувати можливі комплексні ефекти. Наприклад, навіть якщо кожна окрема помилка виглядає незначною, їх сукупний ефект може мати суттєвий вплив на фінансові результати компанії. Аудитор має враховувати загальну картину, а не лише окремі відхилення, щоб оцінити, чи має їх сума значний вплив на звітність.

Третім аспектом, який важливо враховувати при визначенні суттєвості, є специфіка нормативної та регуляторної бази, що застосовується до організації. У різних юрисдикціях можуть існувати різні вимоги до визначення суттєвості, і відповідно, аудитори повинні враховувати локальні стандарти та регуляції, що впливають на критерії суттєвості. Наприклад, у рамках Міжнародних стандартів аудиту (ISA), є чіткі вказівки щодо визначення суттєвості, які можуть бути адаптовані до специфіки конкретного підприємства або організації [10, с. 34].

У межах аудиторського процесу важливу роль відіграє також оцінка внутрішніх контрольних механізмів підприємства. Якщо внутрішній контроль ефективний, ймовірність виникнення суттєвих помилок значно знижується. Проте, якщо контрольна система має слабкі місця, це збільшує ймовірність

виникнення помилок і зловживань, що може ускладнити визначення суттєвості та необхідність коригування. Тому аудитори повинні ретельно оцінювати ефективність існуючих контрольних процедур, щоб оцінити їхній вплив на визначення суттєвості [11, с. 814].

Загалом, питання суттєвості є важливим аспектом незалежного аудиту, оскільки воно дозволяє аудиторам визначити, наскільки серйозним є виявлене відхилення від фінансових стандартів та чи має це відхилення значення для користувачів фінансової звітності. Адекватна оцінка суттєвості помилок забезпечує аудиторів можливістю вчасно виявляти помилки та зловживання, коригувати звітність і таким чином допомагати підприємствам покращувати фінансову прозорість і ефективність управління.

Трикутник шахрайства — це модель, яка пояснює основні фактори, що призводять до вчинення шахрайства в організаціях. Вперше ця концепція була запропонована американським дослідником Дональдом Крессі в середині XX століття. Він виділив три основні елементи, які, на його думку, створюють умови для шахрайських дій: мотивація, можливість і виправдання. Усі ці складові взаємопов'язані і створюють ситуацію, коли індивід чи група осіб може вирішити вчинити шахрайство. Цей підхід широко використовується в області аудиту та фінансових розслідувань для виявлення потенційних загроз і розробки стратегії боротьби з шахрайством [12, с. 78].

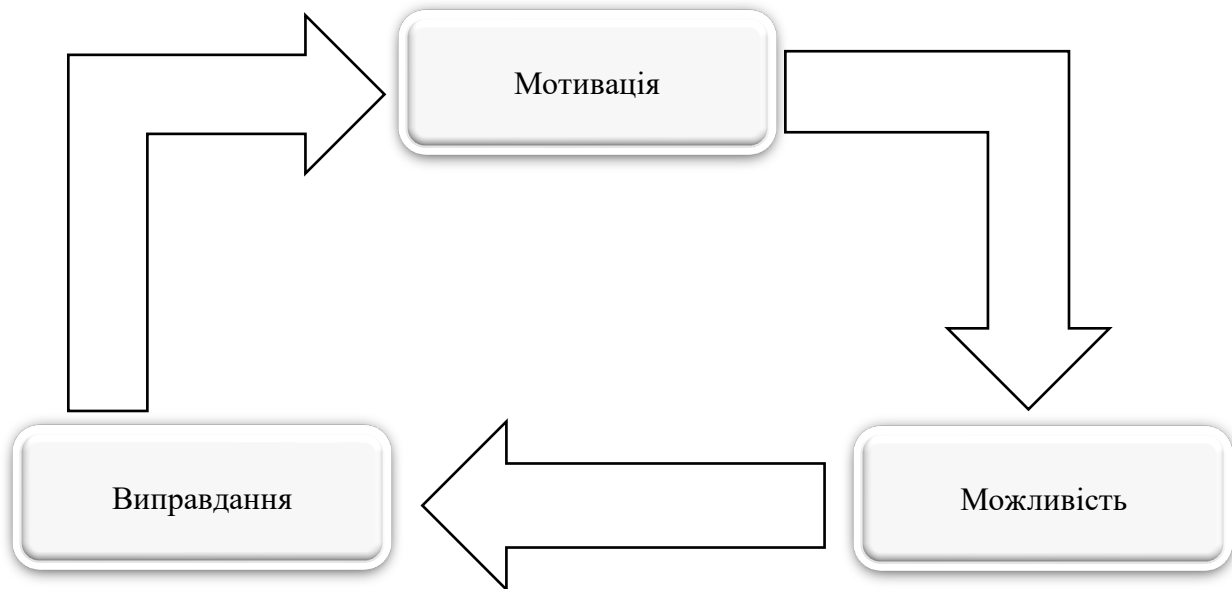

Рис. 1 – Трикутник шахрайства

Трикутник шахрайства складається з мотивації, можливості та виправдання. Мотивація виникає через фінансові труднощі, бажання покращити добробут або інші життєві обставини. Можливість передбачає наявність умов, які дозволяють вчинити шахрайство без ризику викриття — зокрема, слабкий внутрішній контроль чи доступ до ресурсів. Виправдання є психологічним механізмом, коли особа знаходить логічні пояснення своїм діям, знімаючи моральну відповідальність. Для запобігання шахрайству слід працювати над усуненням цих факторів: знижувати мотивацію, посилювати контроль та формувати етичні стандарти в організації.

Таблиця 3

Визначення суттєвості помилок, трикутника шахрайства і ролі незалежного аудиту в запобіганні фінансових порушень

Тема	Опис
Визначення суттєвості помилок	Оцінка впливу помилок у фінансовій звітності на прийняття рішень користувачами звітності. Суттєвість визначається через відсоткові значення (наприклад, 5% від чистого прибутку).

Трикутник шахрайства	Модель, що описує три ключові елементи, які призводять до шахрайства:
Ризики в аудиті та роль незалежного аудиту	Аудитори виявляють шахрайські дії, перевіряючи ефективність внутрішнього контролю, оцінюючи системи моніторингу та забезпечуючи точність фінансової звітності.
Професійна етика аудитора	Аудитори повинні дотримуватись стандартів етики, таких як незалежність та об'єктивність, щоб уникнути впливу сторонніх осіб на результати аудиту.
Методи запобігання шахрайству в аудиті	Аудитори повинні застосовувати перевірку внутрішніх контролів, проводити тестування процесів і виявляти слабкі місця, що можуть сприяти шахрайству.

Джерело: [13, с. 70]

Професійна етика аудитора має вирішальне значення для забезпечення незалежності та об'єктивності аудиторського процесу. Аудитори повинні дотримуватися стандартів етики, що включають незалежність від клієнта, об'єктивність у процесі перевірки та конфіденційність отриманої інформації. Це забезпечує, що результати аудиту не будуть впливати сторонні інтереси, і аудиторський висновок буде правдивим та достовірним. Невиконання цих стандартів може призвести до серйозних наслідків, включаючи втрату довіри до аудиторських звітів і, в кінцевому рахунку, до неправомірних дій в організації. Професійна етика також захищає аудиторів від неправомірного тиску з боку клієнтів і сторонніх осіб, що забезпечує чесність та прозорість процесу аудиту [14, с. 16].

Методи запобігання шахрайству в аудиті включають комплексний підхід, орієнтований на оцінку ефективності внутрішніх контролів та тестування ключових процесів в організації. Аудитори повинні застосовувати систематичний підхід до перевірки кожного етапу фінансової діяльності підприємства, щоб виявити потенційні слабкі місця, які можуть призвести до шахрайства. Це може включати перевірку документації, оцінку процесів управління ризиками, а також тестування фінансових транзакцій і внутрішніх

контрольних систем. Якщо аудитори виявляють можливі слабкі місця, вони мають рекомендувати заходи для їх усунення, щоб мінімізувати ризик шахрайства. Такий підхід дозволяє знизити ймовірність шахрайських дій і підвищити надійність фінансової звітності організації [15, с. 305].

Таким чином, незалежний аудит відіграє важливу роль у забезпеченні прозорості та достовірності фінансової звітності. Він допомагає не лише виявляти помилки, але й активно запобігати шахрайству та фінансовим порушенням. Аудитори, застосовуючи методи виявлення шахрайства, оцінюючи ризики та внутрішні контрольно-управлінські системи, можуть значною мірою знизити ймовірність фінансових порушень. Водночас важливу роль у цьому процесі відіграє професійна етика, яка забезпечує незалежність і об'єктивність аудиторів, а також дозволяє створити надійний механізм контролю за фінансовою діяльністю організацій.

Таблиця 4

Рекомендації щодо запобігання шахрайству в аудиті, оцінки суттєвості помилок та ролі незалежного аудиту в забезпеченні прозорості фінансових процесів

Тема	Рекомендація
Визначення суттєвості помилок	1. Встановити чіткі критерії для оцінки суттєвості помилок у фінансовій звітності, зокрема щодо відсоткових величин від чистого прибутку.
	2. Використовувати різні методи для оцінки впливу помилок, включаючи їх вплив на прийняття рішень користувачами звітності.
	3. Залучати експертів для глибокої оцінки потенційних помилок у випадку складних або великих фінансових операцій.
Трикутник шахрайства	1. Провести аналіз внутрішніх контролів і процесів, що можуть призвести до шахрайства.

	2. Визначити ключові фактори ризику на основі трьох елементів трикутника шахрайства: мотивація, можливість, відсутність контролю.
	3. Впровадити програми навчання для працівників щодо розпізнавання та попередження шахрайства.
Ризики в аудиті та роль незалежного аудиту	1. Оцінити потенційні ризики шахрайства та помилок на ранніх етапах аудиту через тестування і вивчення системи внутрішнього контролю.
	2. Проводити регулярні перевірки та аудит внутрішніх контролів для виявлення слабких місць, які можуть призвести до фінансових порушень.
	3. Забезпечити аудиторам доступ до всіх фінансових даних для точної оцінки та виявлення можливих шахрайських дій.
Професійна етика аудитора	1. Регулярно підвищувати кваліфікацію аудиторів для забезпечення їх професіоналізму та відповідності стандартам етики.
	2. Встановити чіткі внутрішні правила для уникнення конфлікту інтересів і забезпечення незалежності аудиторів.
	3. Застосовувати жорсткі санкції до аудиторів, які не дотримуються стандартів етики, включаючи втрату ліцензії на проведення аудиту.
Методи запобігання шахрайству в аудиті	1. Впровадити постійний моніторинг і оцінку внутрішніх процесів і контрольних механізмів у компанії для запобігання шахрайству.
	2. Застосовувати методи тестування транзакцій, для виявлення аномалій, які можуть бути індикатором шахрайства.
	3. Проводити регулярні незалежні перевірки внутрішнього контролю, щоб виявити недоліки, які можуть бути використані для шахрайства.

Можна зробити висновок, що ефективне запобігання шахрайству та суттєвим помилкам у фінансовій звітності вимагає системного підходу, що включає чітке визначення суттєвості помилок, глибоке вивчення трикутника

шахрайства, а також ретельну оцінку ризиків в аудиті. Важливими є методи тестування і перевірки внутрішніх процесів, що дозволяють виявити слабкі місця та потенційні шахрайські дії. Професійна етика аудитора та забезпечення незалежності є невід’ємними складовими, що сприяють об’єктивності результатів аудиту. Регулярне підвищення кваліфікації, навчання персоналу і розробка чітких внутрішніх правил допомагають зміцнити механізми запобігання шахрайству та забезпечити високу точність фінансової звітності.

Висновки. Незалежний аудит відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості, достовірності та правомірності фінансової звітності. Однією з центральних категорій у цій сфері є визначення суттєвості помилок, оскільки саме вона дозволяє аудиторам оцінити, наскільки вплив тієї чи іншої помилки може вплинути на економічні рішення користувачів звітності. Водночас, застосування моделі трикутника шахрайства дозволяє не лише ідентифікувати потенційні мотиви і можливості для зловживань, а й сприяє більш глибокому розумінню внутрішніх і зовнішніх ризиків, що супроводжують аудит. Виявлення факторів тиску, можливостей та виправдань для шахрайства дає змогу аудиторам більш точно формулювати свої процедури перевірки. Роль незалежного аудитора при цьому не обмежується лише виявленням недоліків – вона включає створення надійного середовища контролю, підвищення відповідальності менеджменту, а також формування довіри до звітності з боку зацікавлених сторін. Дотримання професійної етики, особливо принципів незалежності, об’єктивності та конфіденційності, є необхідною умовою ефективної аудиторської діяльності. Водночас сучасні аудиторські підходи повинні інтегрувати передові технології аналізу даних, щоб адаптуватися до складності сучасного фінансового середовища. Таким чином, удосконалення аудиторської практики, зокрема в контексті виявлення суттєвих помилок і запобігання шахрайству, є не лише технічним, але й етичним та стратегічним завданням, що сприяє підвищенню якості корпоративного управління і фінансової стабільності в цілому.

Список використаних джерел

1. Кононенко Л. В., Оришака О. В., Селіщева Є. В. Формування цифрової компетентності як основа трансформації вищої освіти в умовах глобалізаційних процесів. *Вісник науки та освіти*. 2022. № 1(1). С. 169-180. [http://doi.org/10/52058/2786-6165-2022-1\(1\)-169-180](http://doi.org/10/52058/2786-6165-2022-1(1)-169-180).
2. Artene, A. E., & Domil, A. The Role of Accounting and Auditing in the Digital Age. From Digitization to Digital Transformation. Digital Transformation: Exploring the Impact of Digital Transformation on Organizational Processes. *Cham: Springer Nature Switzerland*, 2024. Pp. 143-155.
3. Karnaushenko, A., Tanklevska, N., Povod T., Kononenko, L., & Savchenko, V. Implementation of blockchain technology in agriculture: fashionable trends or requirements of the modern economy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 2023. 9(3), 124–149. <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.03.06>
4. Savchenko V., Kononenko L., Povod T. Directions for improving the training of specialists in the context of the need to provide requests for the development of the financial sector and the challenges of formation "Industry 5.0". *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2024. (19), 195-202. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.23>
5. Spivak, S., Didyk, I., Skurskiy, T., & Zhytko, O. The role of computer programs for analysis of the financial and economic condition of the enterprise. *Socio-Economic Problems and the State*, 2021. Vol. 25, no. 2, pp. 702-707. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmgsp.pdf>
6. Вербицька В. І., Тонконог К. Г. Внутрішній аудит, його необхідність та сутність. *Обліково-аналітичний та економіко-фінансовий інструментарій управління сучасним підприємством: міжнародний досвід : матеріали IV Міжн. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 24 трав. 2024 року). Харків : ХНАДУ, 2024. С. 56-60.

7. Гайдучок Т.С., Цегельник Н.І. Сучасні реалії та перспективи впровадження аудиторської діяльності в умовах євроінтеграційних процесів. *Механізм регулювання економіки*. 2022. № 1-2 (95-96). С. 67-71. URL: <http://mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/view/81/75> (дата звернення: 05.02.2025).
8. Малюга Н. М., Цегельник Н. І. Методологія управлінського обліку: функціональне значення, принципи та стратегічний контекст. *АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК*. 2025. No 7. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14768563>.
9. Мисак Л. В. Внутрішній аудит: його сутність, об'єкти і суб'єкти. *Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні: матеріали IV Міжн. наук.-практ. конф. молодих вчених та здобувачів вищої освіти* (м. Львів, 22 лют. 2024 р.): тези доп. Львів : ЛТЕУ, 2024. С. 266-267.
10. Мичак Н. О. Розвиток аудиту в умовах цифрової трансформації економіки. *Фінансовий простір в умовах цифрових імперативів: збірник матеріалів круглого столу, м. Київ, 11 лют. 2022 року.* / кафедра фінансів; упоряд. О.В. Безпащенко. Київ : ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», 2022. С. 31-36.
11. Проскуріна Н. М., Плутицька К. М., Квашина Д. І. Вплив цифровізації на еволюцію професійного аудиту. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 12(40), С. 811-818.
12. Сірівля Є.О. Цифровізація аудиторської діяльності як виклик сучасності. *АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ: ІНІЦІАТИВИ МОЛОДІ : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. здоб. вищ. освіти і мол. учених, 28 жовт. 2022 р.* / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2022. С. 78-79.
13. Янковська К. Вплив цифрових технологій на проведення аудиту. *Аграрна економіка*. 2023. № 3/4. С. 68-75.
14. Стріжкова А. В. Концепція «держава у смартфоні»: напрям державної політики чи засіб модернізації економічного та суспільного розвитку України.

Працюючі інновації, 2021. Вип. 3 (27), с. 14–19. DOI: <https://doi.org/10.31359/2311-4894-2019-27-3-14>

15. Демченко М. Ю. Структурування міжнародних компаній через офшорні юрисдикції в контексті зміни глобальних правил оподаткування. *Європейські перспективи*. 2025. № 1. С. 301–311. URL: <https://doi.org/10.71404/ep.2025.1.43>